

УДК 657

Вадим ФЕДОРОВСЬКИЙ, студент 4 курсу освітнього ступеня
«бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник – д.філос. Дмитро ЗАХАРОВ
Державний університет «Житомирська політехніка»

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ

В умовах сучасного розвитку галузі обліку, на перший план виходять раніше менш важливі інструменти організації обліку. До таких відноситься і облікова політика, яка надає змогу скомпонувати важливі елементи, що в поєднанні формують об'єктивну картину того, як підприємство хоче проводити власну діяльність.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», облікову політику окреслено, як сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку і складання та подання фінансової звітності [1].

Лепетан І.М., Грیشина І.О. стверджують, що облікова політика – є не просто системою сукупностей різних способів ведення обліку на підприємстві, але і є основним вибором методики обліку, яка дає змогу застосовувати розбіжності варіації відображення фактів господарського життя. У широкому розумінні її можна визначити як управління обліком, а у вузькому – як сукупність способів ведення обліку (вибір підприємством конкретних методик ведення обліку).

Враховуючи важливість облікової політики в управлінському обліку підприємства, необхідно виокремити етапи її формування. На даний час, науковці не мають однієї стверджувальної думки щодо кількості етапів формування облікової політики. Однак, на думку Лепетан І.М., Грیشина І.О., їх має бути п'ять:

- визначення цілі та завдання облікової політики певного підприємства;
- визначення впливу неоднорідних елементів облікової політики на кінцевий результат в управлінському обліку та діяльності даного підприємства;
- структуризація додатків до наказу про облікову політику;
- остаточне погодження облікової політики та її документальне оформлення;
- безпосереднє введення облікової політики, інформування та ознайомлення з нею виконавців.

Втім, слід відмітити, що достатньо вагомим є створення облікової політики за етапами саме у вищевказаній послідовності. Адже кожен наступний етап взаємопов'язаний з попереднім. Таким чином, вони є певним послідовним зв'язком формування облікової політики на підприємстві [2].

Відповідально складена облікова політика дозволяє підприємству розкрити важливі елементи організації обліку, що можуть розкривати сутність обраної методики ведення обліку, що, в свою чергу, надає змогу оцінити бачення підприємства з стратегічного боку на діяльність у власній сфері роботи.

Встановлена мета формування облікової політики досягається шляхом вирішення певних завдань. Найважливішими завданнями облікової політики є:

- достовірне відображення інформації у фінансовій звітності, необхідної для всіх груп користувачів, як зовнішніх, так і внутрішніх;
- орієнтація на досягнення ключових показників результативності за всіма основними напрямками діяльності;
- оптимізація оподаткування та елементів облікової політики, що впливають на податкові платежі.

Основне призначення облікової політики полягає в упорядкуванні облікового процесу на підприємстві; методологічному та методичному відображенні майна підприємства, господарських операцій та результатів його діяльності; наданні бухгалтерському обліку планованості та цілеспрямованості; забезпеченні ефективності обліку. Облікова політика будь-якого підприємства повинна дотримуватися принципів організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [3].

Формування облікової політики в компанії є складним, трудомістким і відповідальним процесом, оскільки вимагає виконання складних аналітичних процедур і займає чимало часу для розробки. Обов'язково при формуванні облікової політики необхідно враховувати законодавство та нормативні документи, що регулюють бухгалтерський облік.

Тесак О.В. зазначає, що облікова політика будь-якого підприємства повинна дотримуватися принципів організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 № 996- XIV, підприємство має право самостійного визначення цілої низки питань, які є складниками облікової політики підприємства, адже визначають організацію та методику облікового процесу. Підприємство самостійно:

- виділяє на окремий баланс філії, представництва тощо, які зобов'язані вести бухгалтерський облік;
- вибирає форму бухгалтерського обліку, яка являє собою систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них із додержанням єдиних засад, установлених цим Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності й технології обробки облікових даних;
- розробляє систему і форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій;
- затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації;
- визначає та розробляє реєстри аналітичного обліку відповідно до вибраної форми бухгалтерського обліку;
- визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів.

Секція 3. Проблеми теорії та практики бухгалтерського обліку, контролю і аналізу

Для створення якісної, зрозумілої та легкої для сприйняття різними групами користувачів фінансової звітності облікова політика підприємства повинна відповідати таким вимогам:

- повнота – повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій і подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі;
- обачність – застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати зниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів та доходів підприємства;
- превалювання змісту над формою – відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій відповідно до їхньої сутності, а не тільки до юридичної форми;
- своєчасність – господарські операції та події необхідно відобразити в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства в тому звітному періоді, в якому їх здійснено;
- несуперечність – забезпечення тотожності даних аналітичного обліку відповідним рахункам синтетичного обліку на кінець останнього календарного дня кожного місяця, а також показників фінансової звітності – даним синтетичного та аналітичного обліку [1][3].

Згідно Зоріна О.А., Петраковської О.В., Юрченко О.А., облікова політика багатогранна: вона має широкий спектр цілей і завдань, багатий інструментарій, що охоплює всі відомі прийоми та способи ведення обліку. У зв'язку з цим необхідно сформувати ряд критичних зауважень, спрямованих на краще розуміння категорії «облікова політика», її ролі та місця в бухгалтерській інформаційній системі, а саме: ключовим словом у її визначенні мають бути слова «вибір», «розробка», що підкреслюють динаміку поняття; слід розрізняти національну облікову політику та облікову політику підприємства; у будь-якому визначенні, у т.ч. й у визначенні облікової політики, необхідно вичленити, передусім, суть поняття, а не перераховувати складові елементи чи наводити часткові приклади.

Сучасний етап розвитку облікової політики в Україні характеризується недостатньою науковою та практичною розробленістю її цілей. Класифікація цілей спрямована на оптимізацію змісту та осмислення потенціалу облікової політики. Важливість цільового підходу до облікової політики, його відповідність МСФЗ, суттєве підвищення ролі та розширення меж бухгалтерського обліку та фінансової звітності сприяли необхідності систематизації її цілей.

В основу класифікації цілей облікової політики покладено такі основні принципи: від загальних цілей до часткових; принцип взаємозв'язку видів цілей у групах; можливість формування системи цілей. Класифікація цілей ґрунтується на сукупності чотирьох класифікаційних ознак, відповідно до яких сформовано дев'ять груп можливих цілей облікової політики [4].

Отже, вірно обґрунтована і добре розроблена облікова політика, яка визначає характер і напрям роботи кожного підрозділу, є важливою складовою системи обліку сучасного підприємства. Облікова політика розглядається, з одного боку, уповноваженими на це законодавчими та адміністративними органами як сукупність прийомів і методів, що використовуються для управління бухгалтерським обліком, а з іншого - як сукупність способів організації та ведення бухгалтерського обліку, що застосовуються підприємством, виходячи із загальних правил та особливостей його господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV, зі змінами та доповненнями. Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Облікова політика як один з інструментів оптимізації управлінського обліку на підприємстві [Електронний ресурс] / І. М. Лепетан, І. О. Грішина // *Молодий вчений*. - 2019. - № 11(1). - С. 139-141. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_11\(1\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_11(1)_33)
3. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / О. В. Тесак // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. - 2018. - Вип. 21(2). - С. 97-100. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_21\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_21(2)_22)
4. Облікова політика - елемент системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві [Електронний ресурс] / О. А. Зоріна, О. В. Петраковська, А. Юрченко. // *Формування ринкових відносин в Україні*. - 2021. - № 10. - С. 91-99. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2021_10_15